

Samenstelling PE-examen Adviseur Pensioen

WFT-VAKBEKWAAMHEID 2017

College Deskundigheid Financiële Dienstverlening

Januari 2017, Den Haag

Inhoudsopgave

Toelichting	3
Kenmerken	5
Toetsmatrijs.....	6
Ontwikkelingen Basis	8
Ontwikkelingen Vermogen.....	10
Ontwikkelingen Pensioen.....	14

Toelichting

Financieel adviseurs die hun beroepskwalificatie geldig willen houden, moeten in een vastgestelde periode PE-examen doen.

In dit document vindt u de volgende informatie over het PE-examen Adviseur Pensioen 2017: de kenmerken van het examen, de toetsmatrijs en de ontwikkelingen met bijbehorende toetstermen.

Toelichting Kenmerken

- In dit document vindt u onder het kopje *Kenmerken* meer informatie over
 - de tijdsduur,
 - het aantal examenvragen,
 - het aantal punten dat behaald kan worden,
 - de zak/slaaggrens en
 - het aantal K/B-vragen en het aantal V/C-vragen.
- De PE-examens bestaan uit twee onderdelen: een deel met K/B-vragen en een deel met V/C-vragen.

De K/B-vragen toetsen theoretische kennis, feitenkennis en inzicht in informatie. De K/B-vragen en de bijbehorende antwoorden zijn relatief kort. Er kan met deze vragen maximaal 1 punt worden behaald.

De V/C-vragen toetsen bijvoorbeeld het toepassen van kennis, het oplossen van problemen, de wijze van communiceren en het verzamelen of het beoordelen van informatie. Dit onderdeel bestaat uit een aantal casussen waarin een klantsituatie wordt geschetst. Over elke casus worden één of meerdere vragen gesteld. Per V/C-vraag kunnen maximaal 2 punten worden behaald.
- De huidige initiële examens bestaan nog uit een derde onderdeel, namelijk professioneel gedrag (PG). In de PE-examens komt PG niet meer voor als een apart onderdeel. Deze vragen vallen in de PE-examens onder het onderdeel V/C. Wanneer bij een ontwikkeling een PG toetsterm staat vermeld, kan de ontwikkeling dus ook op basis van deze PG toetsterm worden bevraagd. Ook voor deze vragen geldt dat er maximaal 2 punten per vraag kunnen worden behaald.

Toelichting Toetsmatrijs

- De PE-examens worden geconstrueerd aan de hand van een toetsmatrijs. De toetsmatrijs geeft aan in welke verhoudingen de verschillende modules en de onderdelen K/B en V/C in het examen terugkomen en welke ontwikkelingen hierbij horen. Hierbij is gebruik gemaakt van percentages die aangeven hoeveel procent van het totaal aantal te behalen punten gehaald kan worden per onderdeel.
- De percentages die in de toetsmatrijs gebruikt worden, zijn afgerond op 5%. In werkelijkheid kunnen de verhoudingen daarom een paar procent verschillen.
- De toetsmatrijs voor het PE-examen Adviseur Pensioen 2017 vindt u onder het kopje *Toetsmatrijs*.

Toelichting Ontwikkelingen

- In de PE-examens komen de relevante, actuele ontwikkelingen aan bod op het gebied van de wet- en regelgeving. Deze ontwikkelingen zijn niet ouder dan drie jaar. De examens meten of u de ontwikkelingen binnen uw beroepskwalificatie uit deze periode heeft bijgehouden en of u deze kunt toepassen.
- De ontwikkelingen binnen de module(s) waaruit de beroepskwalificatie bestaat, vormen een integraal examen. Voor het PE-examen Adviseur Pensioen 2017 houdt dit in dat de ontwikkelingen worden getoetst vanuit de modules Basis, Vermogen en Pensioen.
- De ontwikkelingen worden getoetst aan de hand van één of meerdere toetstermen die aan de betreffende Wft-modules zijn gekoppeld.
- Voor een overzicht van de meest recente eind- en toetstermen verwijzen wij u naar onze site (www.cdfd.nl).
- In dit document vindt u onder de kopjes *Ontwikkelingen Basis*, *Ontwikkelingen Vermogen* en *Ontwikkelingen Pensioen* een overzicht van alle ontwikkelingen en de bijbehorende toetstermen waarop het PE-examen Adviseur Pensioen 2017 is gebaseerd.

Kenmerken

Beroepskwalificatie:	Adviseur Pensioen
Modules:	Basis, Vermogen en Pensioen
Tijdsduur:	75 minuten
Examenvragen:	24 vragen
Aantal punten:	30 punten
Zak/slaaggrens:	68% van het maximaal te behalen punten
Aantal K/B vragen:	18 vragen (18 punten)
Aantal V/C vragen:	6 vragen (12 punten)

Toetsmatrijs

Taxonomie code	Aandeel taxonomie code in totaalscore	Module Onderdeel	Bijbehorende ontwikkelingen	Aandeel module onderdeel in totaalscore
KB	60%	Ontwikkelingen Basis	<ul style="list-style-type: none"> • Beloningsbeleid financiële ondernemingen • Box 3 • Crowdfunding • Inkeerregeling boete • Introductie algemeen pensioen fonds • Kifid opent digitaal klachtenloket • Leefgeldrekening voor mensen met problematische schulden • Private lease • Solvency II • Studieschuld • Telecom krediet • Tuchtrect banken • UBO-register • Verhoging eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling • Versnelde verhoging AOW/Witteveen 2015 • Wet deregulering beoordeling arbeidsrelatie • Wet Werk en Zekerheid • Wetswijziging ter bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden • Wijziging depositogarantiestelsel • Wijziging registratiegrenzen BKR 	15%
		Ontwikkelingen Vermogen	<ul style="list-style-type: none"> • Afkoop lijfrente bij arbeidsongeschiktheid • AFM houdt vast aan ondergrens crowdfunding investeerderstoets €500 /nieuwe crowdfundingvoorschriften per 1 april 2016 van toepassing • Afschaffing minimumwaarderings-regel bij afkoop lijfrente • Aftrek op lijfrente betaalde bedragen; berekening jaar-/reserveringsruimte • Defiscalisering werkt terug tot openvallen nalatenschap • Fiscale gevolgen provisie- en vergoedingsregels • Opvraag saldoverklaring bij niet afgetrokken lijfrentepremies (of inlegbedragen) • Participatiewet • Pensioentoezeggingen • Risicometer Beleggen NVB • Terugstorting teveel betaalde lijfrentepremies (of inlegbedragen) • Toerekening lijfrente aan echtgenoot • Veranderingen Pensioen in eigen beheer 	15%

			<ul style="list-style-type: none"> • Vervallen tijds-klem 15/20 jaar ook mogelijk voor Brede Herwaarderingspolissen • Vrijlating lijfrenteopbouw voor bijstandsgerechtigde • Vrijwillige voortzetting pensioen na ontslag • Wet bescherming erfgenamen tegen schulden • Wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd • Wijzigingen AOW • Wijzigingen Nrgfo 	
		Ontwikkelingen Pensioen	<ul style="list-style-type: none"> • APF en BPF in Wft • Overige fiscale maatregelen inzake Pensioen • Regelgeving pensioen Eigen beheer • Waardeoverdracht pensioen gemaximeerd • Wet op de ondernemingsraden wijziging artikel 27 i.v.m. instemmingsrecht OR • Wet verbeterde premieregeling van kracht per 1 september 2016 • Wet werk en zekerheid 	30%
VC	40%	Ontwikkelingen Basis	<ul style="list-style-type: none"> • Box 3 • Breed moratorium • Invoering Common Reporting Standard per 1-1-2016 (in werking op 1-1-2017) • Klachtenbegeleiding Kifid • Regeling verzekeringskaarten • UBO-register 	5%
		Ontwikkelingen Vermogen	<ul style="list-style-type: none"> • Dubbel genieten uitkeringsvrijstelling kapitaalverzekeringen bij fiscale partners • Pensioen 1-2-3 • Wijziging eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling 	5%
		Ontwikkelingen Pensioen	<ul style="list-style-type: none"> • APF en BPF in Wft • Regelgeving pensioen Eigen beheer • Wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd 	30%

Ontwikkelingen Basis

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Beloningsbeleid financiële ondernemingen	In de nieuwe regeling met betrekking tot het beloningsbeleid financiële ondernemingen is onder meer de mate van beloningen voor bestuurders vastgelegd. Daarnaast zijn er meer regels vastgelegd rondom de variabele bonussen en de vertrekpremies bij financiële instellingen.	1f.33
Box 3	Per 1 januari 2017 geldt er een andere berekeningssystematiek voor box 3. Daarnaast zal het heffingsvrije vermogen stijgen naar €25.000,-.	1a.3, 1a.8, 2a.1, 3b.3, 3d.2
Breed moratorium	(Besluit breed moratorium inwerkingtreding 1 januari 2017) De kandidaat moet weten dat de mogelijkheid voor een adempauze bestaat, zodat de consument kan worden doorverwezen.	3b.1, 3d.1, 4a.2
Crowdfunding	Kandidaat moet weten dat crowdfunding een wijze van (alternatieve) financiering/beleggen is. (crowdfunding kent twee kanten, de leners kant en de uitleners/beleggingskant).	1b.17
Inkeerregeling boete	Verhoging boete bij vrijwillige melding zwartsparen van 60% naar 120% vanaf 1 juli 2016.	1a.8
Introductie algemeen pensioen fonds	De kandidaat kan ook de rol van apf noemen bij het afdekken van de financiële risico's die een klant kan lopen en de kandidaat kan op hoofdlijnen een omschrijving geven van een algemeen pensioenfonds.	1d.12, 1d.18
Invoering Common Reporting Standard per 1-1-2016 (in werking op 1-1-2017)	I.v.m. automatische internationale gegevensuitwisseling: verplichting vastlegging klantgegevens bankrekeningen. Zie o.a. https://www.nvb.nl , http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/internationaal/vermogen/common_reporting_standard/ Er wordt verwacht dat kandidaat weet dat de fiscale verblijfplaats geïventariseerd moet worden en waarom dat gedaan moet worden.	1b.2, 2d1, 4a.5
Kifid opent digitaal klachtenloket	Vanaf begin juli 2015 is het voor consumenten in sommige situaties mogelijk om online een klacht in te dienen bij het Kifid. Hiervoor heeft het Kifid een nieuw webportaal ontwikkeld: 'Mijn Kifid'.	1f.5
Klachtenbegeleiding Kifid	De kandidaat kent de uitbreiding van de klachtensoorten die de Kifid vanaf 6 juni 2016 toepast bij de klachtenbehandeling en gaat hiermee om. https://www.kifid.nl/nieuws/betere-begeleiding-consumenten-in-de-klachtenprocedure-bij-kifid/134	1f.5, 3c.1
Leefgeldrekening voor mensen met problematische schulden	De NVB heeft met haar leden afgesproken om de leefgeldrekening niet meer te blokkeren om andere redenen dan (vermoedelijke) fraude of misbruik van de rekening. Doel van deze afspraak is om de gebruiker van de leefgeldrekening in staat te stellen zijn eigen beheer over zijn geldstromen weer te leren gebruiken zodat geen schulden meer ontstaan. (ter info: https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brieven/2016/04/14/brief-nvb-aan-staatssecretaris-klijnsma-over-leefgeldrekeningen/brief-nvb-aan-staatssecretaris-klijnsma-over-leefgeldrekeningen.pdf en https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-sociale-	1b.1

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
	zaken-en-werkgelegenheid/documenten/kamerstukken/2016/04/14/kamerbrief-met-brief-nvb-over-blokkade-leefgeldrekening)	
Private Lease	Voortaan wordt er een nieuwe manier geregistreerd bij bkr. Van de kandidaat wordt verwacht dat hij weet dat private lease een vorm van consumptief krediet is.	1c.2
Regeling Verzekeringskaarten	Met ingang van 1 januari 2017 worden de productwijzers vervangen door verzekeringskaarten. De kandidaat moet kunnen beschrijven wat een verzekeringskaart is en wanneer de verzekeringskaart beschikbaar moet zijn.	1f.2, 1f.4, 3b.1
Solvency II	Onder bepaalde voorwaarden vallen kleine verzekeraars en uitvaartverzekeraars niet onder het prudentiële toezicht van DNB.	1f.13
Studieschuld	Vanaf 1 september 2015 is het Wetsvoorstel Studievoorschot in werking getreden. De kandidaat moet op hoofdlijnen weten dat de basisbeurs en bijverdiengrens is afgeschaft en er sprake is van een nieuw leenstelsel.	1a.3
Telecom krediet	Op grond van een uitspraak van de Hoge Raad is een telecomkrediet ook een consumptief krediet.	1c.2
Tuchtrecht banken	De kandidaat kan de tuchtraad banken benoemen en de rol ervan omschrijven. (https://www.tuchtrechtbanken.nl/files/attachments/persbericht_eerste_jaar_tuchtrecht_banken_57_meldingen.pdf)	1f.5, 3c.1
UBO- register	Invoering UBO- register per 26 juni 2017 voor minder witwaspraktijken en financiers van terrorisme.	1a.9, 1b.3, 2b.1, 3d.1, 4a.3, 4a.5
Verhoging eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling	De adviseur Basis moet weten dat deze schenkingsvrijstelling er per 1 januari 2017 is.	1a.6
Versnelde verhoging AOW/ Witteveen 2015	Vanaf 1 januari 2016 wordt de AOW- gerechtigde leeftijd versneld naar 67 jaar in 2021. Vanaf 2021 zal de AOW- gerechtigde leeftijd gekoppeld worden aan de gemiddelde resterende levensverwachting.	1d.8
Wet deregulering beoordeling arbeidsrelatie	De kandidaat weet dat de wet Dba de arbeidsrelatie toetst.	1a.8
Wet Werk en Zekerheid	De kandidaat moet het volgende weten: - wat de ketenbepaling inhoudt; - wat de voorgeschreven route voor ontslag is; - wat de transitievergoeding inhoudt.	1d.7, 1d.9
Wetswijziging ter bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden	Invoering wetswijziging per 1-9-2016. Zie https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/06/07/steun-in-de-eerste-kamer-voor-betere-bescherming-erfgenaam	1a.5
Wijziging depositogarantiestelsel	Vanaf 26 november geldt een nieuw, vooraf gefinancierd depositogarantiestelsel (DGS). Nederland heeft hiermee de Europese DGS-richtlijn geïmplementeerd.1 De Nederlandsche Bank (DNB) start nu met de uitvoering van het nieuwe stelsel. Door de implementatie van de richtlijn wordt het Nederlandse depositogarantiestelsel meer risico gebaseerd. Financiële instellingen gaan in het nieuwe depositogarantiestelsel vooraf premies afdragen aan het nieuwe DGS-fonds.	1b.20, 1b.21
Wijziging registratiegrenzen BKR	Er wordt verwacht dat de kandidaat weet wanneer een krediet geregistreerd wordt.	1a.10

Ontwikkelingen Vermogen

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Afkoop lijfrente bij arbeidsongeschiktheid	Vanaf 1 januari 2015 is het mogelijk voor arbeidsongeschikten om de lijfrenten af te kopen, zonder dat er revisierente in rekening wordt gebracht. Wel is er een aantal voorwaarden aan deze afkoop verbonden. Indien men niet voldoet aan deze voorwaarden zal alsnog de revisierente in rekening worden gebracht.	1b.2, 1o.2, 2g.9
AFM houdt vast aan ondergrens crowdfunding investeerderstoets €500/nieuwe crowdfundingvoorschrift en per 1 april 2016 van toepassing.	AFM heeft gebruik gemaakt van haar mandaat en houdt vast aan de ondergrens voor de crowdfunding investeerderstoets van €500. De Tweede Kamer had een motie aangenomen om dit bedrag te verhogen naar € 1.000. AFM heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij hierin niet meegaat. Per 1 april 2016 zijn de nieuwe crowdfundingvoorschriften ingegaan. Overeenkomstig de passendheidtoets moet de crowdfunding investeerderstoets bij iedere consument voorafgaand aan de eerste investering in crowdfunding worden afgenomen. Ook is de crowdfunding investeerderstoets net als de passendheidtoets niet bindend, maar moet er bij een negatieve uitslag wel zorgvuldig gewezen worden op de risico's bij de investering.	11.8, 11.9
Afschaffing minimumwaarderingsregel bij afkoop lijfrente	Sinds 1-1-2016 is de minimumwaarderingsregel bij afkoop van lijfrenten vervallen (wettelijk). Voor oude jaren is dit geregeld in besluit BLKB2015/1080M.	2g.2, 2g.3
Aftrek op lijfrente betaalde bedragen; berekening jaar-/reserveringsruimte	Per jaar moet getoetst worden of op lijfrenten betaalde bedragen al dan niet (geheel of deels) aftrekbaar zijn	1m.1, 1m.6, 1n.1
Defiscalisering werkt terug tot openvallen nalatenschap	De staatssecretaris heeft het besluit over inkomen uit sparen en beleggen (box 3) gewijzigd. Hij keurt hierin goed dat de defiscalisering van vruchtgebruik en bloot eigendom met terugwerkende kracht geldt vanaf de eerste peildatum voor box 3 na het openvallen van de nalatenschap.	1m.2
Dubbel genieten uitkeringsvrijstelling kapitaalverzekeringen bij fiscale partners	Sinds 1-1-2016 is de regeling 'dubbel genieten uitkering' in werking getreden. Als bijvoorbeeld 1 begunstigde op de polis staat, mag de uitkering bij helfte worden toegerekend aan beide fiscale partners. Voor oude jaren is dit geregeld in besluit BLKB2016/33M.	2g.2, 2g.3
Fiscale gevolgen provisie- en vergoedingsregels	De kandidaat kan de provisie- en vergoedingsregels en de fiscale gevolgen daarvan uitleggen aan de klant .	1p.7
Opvraag saldoverklaring bij niet afgetrokken lijfrentepremies (of inlegbedragen)	Als lijfrentepremies/-inlegbedragen niet zijn afgetrokken kan daarmee in beperkte mate rekening worden gehouden bij uitkeringen uit lijfrenten. Het is dan zaak door de Belastingdienst vast te laten leggen wat het bedrag van de niet-afgetrokken bedragen is.	1c.4, 1m.1, 1m.6
Participatiewet	In het Wetsvoorstel Wet maatregelen Wet werk en bijstand en	1p.6

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
	enkele andere wetten zijn enkele wijzigingen in de WWB opgenomen. De belangrijkste zijn dat bijstandsgerechtigden passende arbeid moeten accepteren, dat bij misdragingen de bijstandsuitkering voor maximaal drie maanden kan worden stopgezet, de invoering van de kostendelersnorm en de verruiming van de criteria voor bijzondere bijstand.	
Pensioen 1-2-3	Wet Pensioencommunicatie: - Afschaffen startbrief en wijziging UPO	2d.3, 2a.4
Pensioentoezeggingen	1. de consequenties voor (lijfrente) bijsparen van de leeftijdsverhoging 2. het maximaal pensioengevend salaris	1b.1, 1o.3, 2d.3
Risicometer Beleggen NVB	Doel van de Risicometer Beleggen is particuliere beleggers te helpen bij het onderling vergelijken van de verschillende risicoprofielen van beleggingsportefeuilles van de verschillende aanbieders. Leden van de NVB en andere partijen die dat willen, kunnen van de Risicometer gebruik maken. Het is van belang dat de adviseur deze meter kent, kan interpreteren, kan gebruiken in zijn advisering en kan uitleggen aan de klant voor zover e.e.a onder de bevoegdheid van de adviseur van het Nationale Regime vallen. (https://www.nvb.nl/thema-s/sparen-lenen-beleggen/5160/risicometer-beleggen.html) Toepassen risicowijzer vanaf 1 mei 2016 In September 2015 heeft de AFM een leidraad risicowijzer opgesteld. Toepassing was/is op vrijwillige basis. Actualiteit is dat 13 beleggingsinstellingen in Nederland besloten hebben om vanaf 1 mei 2016 een zelf ontwikkelde versie van de risicowijzer toe te passen. Hiermee kunnen consumenten de risicoprofielen van verschillende aanbieders vergelijken op basis van volatiliteit en correlaties. https://www.nvb.nl/nieuws/2016/5054/banken-maken-risicoprofielen-beleggingsportefeuille .	1b.15, 1b.16, 1g.6, 1l.13, 2f.1
Terugstorting teveel betaalde lijfrentepremies (of inlegbedragen)	Als iemands jaar-/reserveringsruimte niet toereikend is en bovendien de saldomethode ook niet voldoende is, mag sinds medio 2015 het teveel gestorte bedrag onder voorwaarden worden teruggestort door de aanbieder van het lijfrenteproduct.	1m.1, 1m.6
Toerekening lijfrente aan echtgenoot	Besluit oud regime lijfrente en toerekening lijfrente termijnen aan echtgenoot. Besluit staat bekend onder nr, BLKB2011/1576M	1e.2, 1m.6
Veranderingen Pensioen in eigen beheer	De adviseur vermogen moet de drie mogelijkheden naar aanleiding van de veranderingen van pensioen in eigen beheer kennen in relatie tot de gevolgen voor vermogensbeheer in privé.	1c.4, 3d.2
Vervallen tijds-klem 15/20 jaar ook mogelijk voor Brede Herwaarderingspolissen	Eind 2012 is goedgekeurd door het ministerie van Financiën, dat de tijds-klem van 15 of 20 jaar premie betalen - een van de voorwaarden voor een belastingvrije uitkering van een KEW, SEW of BEW- onder bepaalde omstandigheden vervalt. Deze omstandigheden zijn: 1. relatiebeëindiging, of 2. restschuld, of 3. situatie van schuldhulpverlening.	1m.1, 2g.2

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
	<p>Een uitkering hoger dan de som van de betaalde premies (KEW) of de inleg (SEW of BEW) kan bij een van deze omstandigheden zonder de fiscale voorwaarde van 15 of 20 jaar sparen toch onbelast worden ontvangen. Degene moet dan aan de verzekeraar, bank of beheerder aannemelijk maken dat hij zich in een van de situaties bevindt.</p> <p>Op 17 december 2014 heeft de staatssecretaris van Financiën in een besluit goedgekeurd, zie, dat de tijds-klem ook kan vervallen voor de kapitaalverzekeringen, afgesloten voor 1 januari 2001. Voorwaarde is wel dat deze (Brede Herwaardering) kapitaalverzekeringen nog voldoen aan de voorwaarde en dus uitzicht geven op een belastingvrije uitkering. Zoals voldoen aan de premiebandbreedte 1:10. Maar ook de voorwaarden van het overgangsrecht, te weten (op of) na 1 januari 2001 geen premieverhoging of verhoging van het verzekerd kapitaal, dan wel verlenging van de looptijd.</p> <p>Als extra voorwaarde geldt dat de uitkering wordt gebruikt om de eigenwoningsschuld of restschuld (gedeeltelijk) af te lossen.</p>	
Vrijlating lijfrenteopbouw voor bijstandsgerechtigde	Bij Ministeriële regeling is geregeld dat per 1 april 2016 het lijfrentevermogen in de 3e pijler is vrijgesteld als vermogen te bepalen van de bijstandsuitkering.	1b.4, 1b.9
Vrijwillige voortzetting pensioen na ontslag	Als men na ontslag de opbouw van pensioen vrijwillig wil voortzetten, dan kan dit onder voorwaarden maximaal 10 jaar lang. Getoetst moet worden wat de opties in een voorliggende ontslagsituatie zijn.	1b.1
Wet bescherming erfgenamen tegen schulden	De wet voorziet in een omzetting van een zuivere aanvaarding naar alsnog een beneficiaire aanvaarding bij onverwachte schulden. Dit moet dan wel gedaan worden binnen drie maanden na de ontdekking van de onverwachte schuld. De gedachte achter deze bepaling is dat de erfgenaam, indien hij bekend was geweest met de onbekende schuld, een andere keuze zou hebben gemaakt. De wet is per 1 september 2016 in werking getreden.	1m.7
Wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd	In werking getreden 1-1-2016 Kandidaat moet weten wat de gevolgen zijn van het doorwerken na de AOW leeftijd.	1b.1, 1b.9
Wijziging eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling	De hoogte en de voorwaarden van de eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling wijzigen per 1 januari 2017. Er wordt verwacht dat de kandidaat de gewijzigde eenmalig verhoogde vrijstelling kan toepassen in de adviespraktijk.	1m.7, 2g.3, 2d.2
Wijzigingen AOW	1. twee woningen regel 2. strengere voorwaarden inkoop AOW	1m.5
Wijzigingen Nrgfo	Op 1 juli 2016 worden enkele aanpassingen aan de Nrgfo van kracht, waaronder: Aanpassing van de regels voor de vrijstellingsvermelding, kredietwaarschuwing en risico-indicator in digitale media, aanpassing van de regels over de risico-indicator in reclame-uitingen, aanpassing van de regels over het activeren van klanten met beleggingsverzekeringen.(zie: https://www.afm.nl/nl-	1f.1, 1f.3, 1f.4, 1g.6, 1g.8, 1g.10, 1l.4, 1l.8, 2f.1

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
	nl/professionals/nieuws/2016/jun/nrgfo-wijziging-reclame-bel- verz)	

Ontwikkelingen Pensioen

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
APF en BPF in Wft	De verschillen tussen de APF/BPF enerzijds en de verzekerde regeling anderzijds, betekenen dat Wft-pensioenadviseur zijn kennis, vaardigheden en competenties moet uitbreiden, zodat hij in staat is die verschillen en de daaruit volgende risico's en gevolgen voor werkgever en (oud-)deelnemer voldoende weet te duiden, zodat hij een passend advies kan geven.	2a.5, 4a,4, 1b.1, 1b.5, 1b.6, 2c.1, 3a.2, 1c.4, 1c.5, 1c.12, 1d.5, 1e.1, 1e.2, 1e.4, 1e.7, 1f.1 t/m 4, 2e.1 t/m 2e.3, 2f.2, 3b.1, 3b.2, 1g.3 t/m 1g.12, 1h.1, 1h.2, 1h.4 t/m 1h.9, 1h.12 t/m 1h.15, 1h.18 t/m 20, 1h.23, 1i.1, 1i.8, 1i10.1i.11, 2g.1 t/m 2g.4, 2g.6, 2g.7, 3d.1 t/m 3d.6, 2j.1 t/m 2j.5, 3.f1 t/m 3f.4
Overige fiscale maatregelen inzake Pensioen	<ul style="list-style-type: none"> - Eerste van de maand wordt wettelijk geformaliseerd - Wegvallen 100% toets bij ingang - Doorwerkvereiste niet langer van toepassing bij uitstel - NP overbruggingspensioen voor halfwezen. 	1g.5, 1h.3, 1h.13, 1h.14
Regelgeving pensioen Eigen beheer	Toekomstige opbouw van het pensioen in eigen beheer voor de DGA gaat verdwijnen. Er wordt verwacht dat de kandidaat weet welke gevolgen dit heeft, welke alternatieven er zijn en kan uitleggen dit uitleggen en toepassen in de adviespraktijk.	1j.6, 3c.1, 1h.3, 1j.2, 1j.3, 1j.7, 1j.9, j.j14, 1j.17, 1j.18, 2h.2 en 3g.1
Waardeoverdracht pensioen gemaximeerd	Met terugwerkende kracht geldt vanaf 1 januari 2015 dat waardeoverdracht altijd mogelijk is mits bijbetalingslasten voor oude werkgever niet meer dan de maximale bijdragingsplicht bedragen.	1h.4
Wet op de ondernemingsraden wijziging artikel 27 i.v.m. instemmingsrecht OR	Ondernemingsraden hebben instemmingsrecht over de arbeidsvoorwaardelijke aspecten van de pensioenregeling, ongeacht of de pensioenuitvoerder een pensioenfonds is, een verzekeraar, een premiepensioeninstelling of een APF. (Wetsvoorstel is aangenomen door 1K op 21 juni 2016.)	1g.6

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
	De kandidaat weet dat dit is aangepast. https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34378_bevoegdheden	
Wet verbeterde premieregeling van kracht per 1 september 2016.	Door de wijzigingen kan pensioenkapitaal dat in het kader van een premieregeling is opgebouwd, in de uitkeringsfase (deels) risicodragend worden belegd. Doorbeleggen leidt naar verwachting tot een hoger pensioenresultaat en maakt het pensioen minder afhankelijk van de rentestand op de pensioeningangsdatum. En: Lifecyclebeleggen geen must meer voor pensioenuitvoerders. Staatssecretaris Jetta Klijnsma (Sociale Zaken) gaat pensioenuitvoerders niet verplichten om bij het beperken van de beleggingsrisico's voor deelnemers gebruik te maken van een lifecycle-beleggingsbeleid. Zij is na overleg met belanghebbende partijen tot het oordeel gekomen dat er ook andere mogelijkheden zijn om de beleggingsrisico's gedurende de looptijd te beperken. Wetsvoorstel is aangenomen door 1K op 14 juni 2016. Er wordt verwacht dat de kandidaat weet welke wijzigingen in het wettelijk kader voor kapitaal en premieovereenkomsten zijn voortgevloeid uit de Wet Verbeterde Premieregeling. De kandidaat begrijpt de kansen en risico's die verband houden met het doorbeleggen in de uitkeringsfase en het aankopen van een variabele uitkering (in plaats van een vaste uitkering). De kandidaat weet welke uitgangspunten van belang zijn om de verschillen in de uitvoering tussen deze twee vormen van pensioenuitkeringen en het aanbod van de diverse pensioenuitvoerders te kunnen beoordelen.	1f.1, 1g.3, 1g.5, 1g.10, 1h.13, 1h.16, 3f.2
Wet werk en zekerheid	De wijzigingen in de wet werk en zekerheid per 1 januari 2016 kunnen gevolgen hebben voor formuleringen in arbeidsovereenkomsten en daardoor invloed op de pensioentoezegging.	1h.9
Wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd	In werking getreden 1-1-2016. Er wordt verwacht dat de kandidaat de gevolgen van het doorwerken na de AOW-leeftijd weet en kan toepassen.	1b.1, 1d.1, 1i.8, 1b.9, 2g.5, 3f.2